

Böcker

Bertil Näslund — Bo Sellstedt: Ökad löntagarmakt.

Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, Stockholm 1977, 200 s, ca 49 kr.

Litteraturen på svenska om löntagarstyrd ekonomi är inte särskilt omfattande. Eftersom problem som sammanhänger med den framtida utvecklingen av vår ekonomi, inte minst ur organisatorisk synvinkel, är centrala kan vi dock vänta oss att bidragen till genren skall öka.

Två företagsekonomer, Bertil Näslund och Bo Sellstedt, har skrivit det senaste, mer omfattande bidraget i form av en 200-sidig bok, *Ökad Löntagarmakt* (SNS 1977). Deras bok är mycket ambitiöst upplagd. Första halvan ägnas åt vad som kan kallas för bakgrundsmaterial: där diskuteras kortfattat fackföreningsrörelsens framväxt i England under 1800-talet, vissa moment i de utopiska socialisternas tänkande anges, där behandlas olika synpunkter på begreppet demokrati och där nämns kortfattat något om löneskillnader i Jugoslavien och Sverige.

Svagheterna med denna del av boken är att de stora ambitionerna knappast fullföljs. Ett kortfattat omnämnande av ett stort antal heterogena faktorer som ofta står i ett tämligen perifert förhållande till de analytiska och praktiska problem som omger löntagarstyre i vårt land i vår tid är föga givande. Boken får i dessa avsnitt en kompendieartad karaktär. Frågeställningar, som i och för sig kan vara intressanta, markeras, men de tas inte upp till verklig analys och deras samband med

centrala moment av ämnet framstår som lösligt och oförklarat.

Den senare halvan av boken, som handlar om mer tekniska aspekter av löntagarstyre är också den ofokuserad. I kapitel 5 redogörs för några standardaspekter av teorin för löntagarstyre. Här nämns exempelvis fallet med en bakåtlutande utbudskurva. Men någon verklig analys av detta fenomen och, mer generellt, av det faktum att arbetskraften i det löntagarstyrda företaget är att betrakta som en fix produktionsfaktor ges inte. I stället förekommer några tämligen ytliga påståenden om den jugoslaviska ekonomins sätt att fungera.

I ett par mer analytiskt inriktade kapitlar tas i stället upp vad som kallas en mikroekonomisk och en makroekonomisk analys av löntagarinflytande. I anslutning till en uppsats av Eichner och Kregel diskuteras ett företags prissättningspolitik. De slutsatser som nås verkar att vara både tentativa och tämligen godtyckliga. Den modell som författarna söker tillämpa synes inte vara av någon särskild relevans för just problemen om ett löntagarstyrt företags beteende på mikroplanet. När det gäller makroekonomiska aspekter använder sig författarna främst av en ansats som inspirerats av Kaldor-Mirrlees i form av deras tillväxtmodell från det tidiga 60-talet. Vid behandlingen av spar-

dets roll knyts diskussionen till en enkel modell där sparkvoterna systematiskt skiljer sig åt mellan kapitalägare och löntagare. Den enkla formelexercis som här förs synes föga fruktbar. Den kan inte på ett effektivt sätt användas för att belysa viktiga frågor i sammanhanget, som löntagarnas trade-off mellan nutida inkomster och framtida trygghet eller statens möjligheter att i samspel med de löntagarstyrda företagen utforma en politik för att uppnå en optimal sparkvot. Överhuvudtaget gäller att de modeller som författarna använder är alltför stelbenta för att kunna användas på ett fruktbart sätt för att belysa intressanta frågor i samband med löntagarstyre. Modellerna har ursprungligen utformats för att analysera andra problem. Författarna är knappast framgångsrika i sina försök att transformera dem till redskap för ett studium av olika aspekter av löntagarstyre.

Det finns en tendens hos författarna att okritiskt blanda olika modeller i den gryta de kokar, sedan röra om och krydda anrättningen med personliga reflexioner utan att man tänker på att det grund-

läggande receptet ändå måste utgå från löntagarstyrets problem.

Den löntagarstyrda ekonomin är ett område som är väl värt att studera. Näs-lund och Sellstedt bör också ha en eloge för sin vilja att ta itu med detta nya område. Eftersom ämnet bjuder så mycket av intresse bör den mer specialinriktade läsaren kunna finna det värdefullt att ta del av de speciella aspekter som de båda författarna redovisar i sin bok. Däremot är boken för begränsad i sin ansats för att att lämpa sig som en introduktion till ämnet för studerande och allmänhet. Centrala problem, som exempelvis frågan om de institutionella formerna för kapitalbildning under löntagarstyre, självfinansieringens roll, inkomstfördelningens utveckling och problemen kring incitament och tekniska framsteg bli alltför knapphändigt belysta. Tidigare analys och resultat redovisas alltför sparsamt under det att specialaspekter av dubiös relevans ägnas onödigt stort utrymme.

Professor *Bö Södersten*
Lunds universitet